

I.1. Tło geograficzne

I.2. Demografia

I.1. Tło geograficzne

Kraków jest drugim co do wielkości miastem w Polsce, zarówno pod względem ludności jak i powierzchni. Zajmuje 327 km². Jest podzielony na 18 dzielnic samorządowych (I-XVIII). Jest stolicą województwa małopolskiego i leży na styku czterech makroregionów fizyczno-geograficznych: Bramy Krakowskiej, Kotliny Sandomierskiej, Pogórza Zachodniobeskidzkiego oraz Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Kraków posiada strategiczne położenie komunikacyjne, łącząc główne szlaki turystyczne i tranzytowe (Tatry – Morze Bałtyckie, Frankfurt – Kijów). Klimat w regionie jest umiarkowany, o charakterze przejściowym między klimatem morskim a kontynentalnym. Charakteryzuje się on dużą zmiennością pogody i znacznymi wahaniami przebiegu pór roku w następujących po sobie latach. Średnia roczna temperatura w 2010 roku waha się w granicach 7,7°C, najcieplejszy miesiąc to lipiec (21,5°C), a najchłodniejszy – styczeń (-6,4°C). Suma rocznych opadów wynosi około 1 079 mm. Wydłużoną równoleżnikowo oś Krakowa stanowi dolina Wisły, oprócz której sieć rzeczną tworzą jej dopływy, z których główne to: Wilga (dopływ prawy) oraz Sanka, Rudawa, Białucha, Dłubnia (dopływy lewe).

- Położenie:
 - współrzędne pomnika Adama Mickiewicza na Rynku Głównym (w centrum Starego Miasta) – 50°03'41"N i 19°56'1"E
 - w pobliżu południowo-wschodniej granicy Krakowa (Dzielnica X – Swoszowice) – przecięcie równoleżnika 50°N i południka 20°E
- Rozciągłość z południa na północ: 18 km
- Rozciągłość z zachodu na wschód: 31 km
- Najwyżej położony punkt: 383 m n.p.m. – Kopiec Józefa Piłsudskiego
- Najniżej położony punkt: 188 m n.p.m. – ujście Potoku Kościelnickiego

I.2. Demografia

I.2.1. Ludność na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Krakowie

Dane o liczbie i strukturze ludności dla okresów międzyspisowych (ostatni Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań – NSP2002 odbył się w 2002 roku) – publikowane przez Urząd Statystyczny w Krakowie – ukazują ludność faktycznie zamieszkałą w mieście. W 2010 roku mieszkańcy Krakowa stanowili 1,98% ludności Polski i 22,8% mieszkańców województwa małopolskiego. Miasto liczyło 756 183 mieszkańców i zanotowano wzrost o 1 183 osoby. Kobiety stanowiły 53,3% populacji, a współczynnik feminizacji wyniósł 114 wobec 106 kobiet na 100 mężczyzn w województwie. Na 1 km² powierzchni miasta przypadało 2 314 osób (średnia w Małopolsce 218). W 2010 roku mieszkańcy Krakowa zawarli 4 078 małżeństw, urodziło się 7 848 dzieci, zmarło 7 081 osób, w tym 29 niemowląt. W ujęciu rocznym odnotowano wyraźny spadek liczby zawartych małżeństw (o 7,6%) oraz nieznaczny urodzeń żywych (o 0,5%) i zgonów (o 1,6%). Utrzymał się, obserwowany od 2008 roku, dodatni przyrost naturalny, który w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł 1,04‰ wobec 0,9‰ rok wcześniej (w województwie kształtował się on na poziomie 2,25‰).

Tabela I.1. Wybrane wskaźniki demograficzne dla Polski, województwa małopolskiego i Krakowa w latach 2007-2010

	Rok	Polska	Województwo małopolskie	Kraków
Liczba ludności faktycznej (w tys.)	2007	38 115,6	3 279,0	756,6
	2008	38 135,0	3 287,1	754,6
	2009	38 167,3	3 298,3	755,0
	2010	38 200,0	3 310,1	756,2
Gęstość zaludnienia (w os./km ²)	2007	122	216	2 315
	2008	122	217	2 308
	2009	122	217	2 309
	2010	122	218	2 312
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	2007	107	106	114
	2008	107	106	114
	2009	107	106	114
	2010	107	106	114
Przyrost naturalny na 1 000 ludności	2007	0,30	1,40	-0,60
	2008	0,92	2,18	0,57
	2009	0,86	2,27	0,94
	2010	0,91	2,25	1,04
Saldo migracji stałej na 1 000 ludności	2007	-0,50	0,80	0,50
	2008	-0,39	0,69	-0,08
	2009	-0,03	1,34	0,56
	2010	-0,06	1,34	0,56

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie, Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela I.2. Ludność Krakowa w latach 2007-2010

	2007	2008	2009	2010
Ogółem, z tego:	756 583	754 624	755 000	756 183
kobiety	402 661	401 618	402 111	402 829
mężczyźni	353 922	353 006	352 889	353 354
Zameldowani na pobyt stały, z tego:	734 456	734 815	735 918	737 101
kobiety	391 719	392 065	392 937	393 655
mężczyźni	342 737	342 750	342 981	343 446

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Tabela I.3. Ruch naturalny w Krakowie w latach 2007-2010

	2007	2008	2009	2010
Urodzenia żywe ogółem, z tego:	6 755	7 537	7 889	7 848
kobiety	3 239	3 640	3 857	3 788
mężczyźni	3 516	3 897	4 032	4 060
Zgony ogółem, w tym:	7 167	7 116	7 198	7 081
kobiety	3 606	3 576	3 554	3 606
mężczyźni	3 561	3 540	3 644	3 475
niemowlęta	49	29	29	29
Przyrost naturalny	-412	421	691	767
Zawarte małżeństwa	4 214	4 420	4 412	4 078
Rozwody	2 027	1 630	1 658	1 594

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Dane dotyczące ruchu naturalnego są opracowywane z uwzględnieniem kryterium terytorialnego według klucza przyjętego w statystyce publicznej:

- małżeństwa – według miejsca zameldowania męża przed ślubem
- rozwody – według miejsca zameldowania osoby wnoszącej powództwo
- urodzenia – według miejsca zameldowania matki noworodka
- zgony – według miejsca zameldowania osoby zmarłej

Tabela I.4. Liczba ludności w Krakowie oraz sąsiednich powiatach w latach 2007-2010

	2007	2008	2009	2010
Kraków	756 583	754 624	755 000	756 183
Powiat krakowski ogółem, z tego gminy:	247 903	250 395	253 344	256 260
Czernichów	12 935	13 058	13 232	13 414
Igołomia-Wawrzeńczyce	7 644	7 664	7 701	7 723
Iwanowice	8 407	8 508	8 589	8 602
Jerzmanowice-Przegonia	10 539	10 559	10 644	10 671
Kocmyrzów-Luborzycza	13 398	13 522	13 720	13 948
Krzyszowice	31 627	31 809	31 894	32 044
Liszki	15 812	15 990	16 112	16 225
Michałowice	8 076	8 215	8 442	8 671
Mogilany	11 518	11 697	11 940	12 216
Skąpa	9 659	9 695	9 809	9 919
Skawina	41 486	41 708	41 947	42 099
Słomniki	13 618	13 663	13 723	13 761
Sułoszowa	5 855	5 902	5 911	5 882
Świątniki Górne	8 749	8 791	8 870	8 995
Wielka Wieś	9 605	9 713	9 946	10 172
Zabierzów	22 749	23 129	23 412	23 785
Zielonki	16 226	16 772	17 452	18 133
Powiat wielicki ogółem, z tego gminy:	107 305	108 767	110 400	112 161
Biskupice	8 738	8 847	8 986	9 121
Gdów	16 558	16 661	16 802	16 943
Klaj	9 919	10 015	10 054	10 175
Niepołomice	22 753	23 112	23 491	23 952
Wieliczka	49 337	50 132	51 067	51 970

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Tabela I.5. Saldo migracji stałej ludności w Krakowie oraz sąsiednich powiatach w latach 2007-2010

	2007	2008	2009	2010
Kraków	358	-62	412	416
Powiat krakowski ogółem, z tego gminy:	1 972	1 936	2 480	2 541
Czernichów	117	110	134	166
Igołomia-Wawrzeńczyce	-9	18	14	15
Iwanowice	112	62	85	35
Jerzmanowice-Przegonia	42	22	77	0
Kocmyrzów-Luborzycza	146	120	196	223
Krzyszowice	159	133	99	88
Liszki	97	96	49	74

	2007	2008	2009	2010
Michałowice	212	116	219	209
Mogilany	163	98	176	241
Skąpa	27	66	83	105
Skawina	-8	42	174	75
Słomniki	29	26	16	51
Suloszowa	-14	0	-6	-12
Świątniki Górne	41	47	35	91
Wielka Wieś	227	143	201	196
Zabierzów	293	272	316	378
Zielonki	338	565	612	606
Powiat wielicki ogółem, z tego gminy:	1 265	1 063	1 367	1 412
Biskupice	69	32	108	94
Gdów	90	14	71	89
Kłaj	37	53	40	112
Niepołomice	396	285	359	386
Wieliczka	673	679	789	731

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Drugi raz z rzędu w Krakowie zanotowano dodatnie saldo migracji – wyniosło ono 416 osób. Przyrost ludności odnotowały wszystkie gminy okalające miasto. Gminy tzw. strefy podmiejskiej z powiatu krakowskiego i wielickiego wykazały w latach 2007-2010 przyrost liczby ludności w wyniku migracji – łącznie w wysokości ponad 14 000 osób. Można domniemywać, że mieszkańcy Krakowa chętnie wyprowadzają się za miasto. Jest to zjawisko suburbanizacji często obserwowane w dużych miastach, polegające na wyludnianiu się centrów dużych miast. Jednocześnie Kraków jest atrakcyjnym miejscem do zamieszkania i przyciąga nowych mieszkańców, o czym świadczy dodatnie saldo migracji.

Tabela I.6. Struktura płci i wieku ludności Krakowa w 2010 roku

	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Wiek przedprodukcyjny ¹	116 859	116 876	56 932	56 919	59 927	59 957
Wiek produkcyjny ² , z tego:	495 365	492 857	246 612	244 608	248 753	248 249
mobilny	318 063	318 106	161 191	161 426	156 872	156 680
niemobilny	177 302	174 751	85 421	83 182	91 881	91 569
Wiek poprodukcyjny ³	142 776	146 450	98 567	101 302	44 209	45 148
Ogółem	755 000	756 183	402 111	402 829	352 889	353 354

¹ wiek przedprodukcyjny: 0-17 lat

² wiek produkcyjny: 18-59 lat (kobiety) i 18-64 lata (mężczyźni); wiek mobilny: 18-44 lata; wiek niemobilny: 45-59 lat (kobiety), 45-64 lata (mężczyźni)

³ wiek poprodukcyjny: powyżej 60 lat (kobiety) i powyżej 65 lat (mężczyźni)

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku, populacja w wieku produkcyjnym stanowiła 65,2%, odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym wyniósł 19,3%, a osób w wieku przedprodukcyjnym 15,5%. W relacji do 2009 roku odsetek osób w wieku produkcyjnym obniżył się o 0,4 pkt. proc. na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym nie zmienił się. Współczynnik obciążenia ekonomicznego – na 100 osób w wieku produkcyjnym pozostał na niezmiennym poziomie i wyniósł 52,4 osób w wieku nieprodukcyjnym.

I.2.2. Prognoza demograficzna

Prezentowana poniżej prognoza demograficzna, obejmująca lata 2011-2035, została przygotowana przez Główny Urząd Statystyczny. Jest ona spójna z obowiązującą od połowy 2008 roku prognozą dla województw na lata 2008-2035. Podstawę obliczeń stanowiły stany ludności według płci, wieku i powiatów w dniu 31 grudnia 2007 roku, w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 31 grudnia 2007 roku.

Tabela I.7. Prognoza ludności dla Krakowa na lata 2011-2035 według płci i funkcjonalnych grup wieku, stan na koniec roku

Wiek	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	2011			2015			2020		
	760 264	354 525	405 739	765 669	356 340	409 329	771 298	358 762	412 536
0-2	22 464	11 566	10 898	22 793	11 738	11 055	21 441	11 049	10 392
3-6	27 305	14 050	13 255	30 297	15 556	14 741	30 467	15 651	14 816
7-12	35 461	18 257	17 204	38 302	19 740	18 562	44 208	22 687	21 521
13-15	17 938	9 130	8 808	17 449	9 040	8 409	19 234	9 914	9 320
16-18	21 186	10 628	10 558	18 932	9 453	9 479	18 724	9 483	9 241
18	7 266	3 594	3 672	6 249	3 075	3 174	6 058	3 012	3 046
19-24	66 596	33 801	32 795	58 927	29 692	29 235	53 359	27 003	26 356
0-17 ¹	117 088	60 037	57 051	121 524	62 452	59 072	128 016	65 772	62 244
18-59/64 ²	494 988	249 292	245 696	481 670	244 129	237 541	465 856	236 191	229 665
18-44 ²	323 660	158 747	164 913	321 011	156 115	164 896	303 348	146 379	156 969
45-59/64 ²	171 328	90 545	80 783	160 659	88 014	72 645	162 508	89 812	72 696
60+/65+ ³	148 188	45 196	102 992	162 475	49 759	112 716	177 426	56 799	120 627
	2025			2030			2035		
Ogółem	773 593	359 975	413 618	772 256	359 563	412 693	769 095	358 492	410 603
0-2	19 270	9 933	9 337	17 745	9 148	8 597	17 776	9 165	8 611
3-6	28 267	14 530	13 737	25 504	13 111	12 393	23 963	12 320	11 643
7-12	44 705	22 957	21 748	41 606	21 377	20 229	37 547	19 294	18 253
13-15	22 192	11 409	10 783	22 202	11 421	10 781	20 473	10 539	9 934
16-18	22 181	11 254	10 927	23 814	12 069	11 745	23 002	11 661	11 341
18	7 010	3 556	3 454	7 870	3 970	3 900	7 723	3 897	3 826
19-24	53 737	27 318	26 419	59 862	30 376	29 486	62 660	31 792	30 868
0-17 ¹	129 605	66 527	63 078	123 001	63 156	59 845	115 038	59 082	55 956
18-59/64 ²	460 248	231 634	228 614	463 307	233 390	229 917	459 967	234 282	225 685
18-44 ²	277 084	133 789	143 295	254 630	123 509	131 121	246 070	119 572	126 498
45-59/64 ²	183 164	97 845	85 319	208 677	109 881	98 796	213 897	114 710	99 187
60+/65+ ³	183 740	61 814	121 926	185 948	63 017	122 931	194 090	65 128	128 962

¹ wiek przedprodukcyjny: 0-17 lat

² wiek produkcyjny: 18-59 lat (kobiety) i 18-64 lata (mężczyźni); wiek mobilny: 18-44 lata; wiek niemobilny: 45-59 lat (kobiety), 45-64 lata (mężczyźni)

³ wiek poprodukcyjny: powyżej 60 lat (kobiety) i powyżej 65 lat (mężczyźni)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, *Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035*

Według prognozy liczba ludności Krakowa do 2025 roku będzie wolno rosła, po czym nieznacznie spadnie. Według przewidywań GUS ujemny przyrost naturalny będzie się pogłębiał (liczba urodzeń będzie spadała, natomiast wzrośnie liczba zgonów), zaś saldo migracji stałych nieznacznie wzrośnie. Ponadto coraz bardziej zacierać się będzie granica pomiędzy ościennymi gminami a miastem. Często bowiem ludzie mieszkają poza Krakowem, a pracują i korzystają z infrastruktury w mieście. W 2025 roku najliczniejszym rocznikiem (obecnie są to 25-latkowie) będzie grupa 37-latków. W wiek produkcyjny niemobilny zacznie wchodzić pokolenie wyżu demograficznego lat 70./80. XX wieku. W 2035 roku aż ¼ ludności będą stanowić osoby w wieku poprodukcyjnym.

1.2.3. Ludność na podstawie ewidencji UMK

Dane z ewidencji ludności prowadzonej przez Wydział Spraw Administracyjnych UMK prezentują liczbę mieszkańców wyłącznie w oparciu o meldunki. Oznacza to, że dane te ujmują również osoby, które będąc stałymi mieszkańcami Krakowa są zameldowane czasowo w innej gminie na terenie kraju. Dane nie uwzględniają również salda migracji nierejestrowanej, uzyskiwanego przez urzędy statystyczne w trakcie spisów ludności. Nie uwzględniono również mieszkańców, którzy zameldowali się na czasowy pobyt poniżej 3 miesięcy.

W porównaniu do 2009 roku zwiększyła się liczba osób zameldowanych na stałe – o 238 osób, natomiast zmniejszyła zameldowanych czasowo – o 1 755.

Nadal w 2010 roku najwięcej osób zameldowanych było w Dzielnicy IV – Prądnik Biały (liczba ludności – 67 148 wobec 66 646 w 2009 roku), natomiast najmniej osób zameldowanych było w Dzielnicy IX – Łagiewniki–Borek Fałęcki (liczba ludności – 15 406 wobec 15 108 w 2009 roku). Najwięcej osób zameldowanych na pobyt czasowy było w Dzielnicy V – Krowodrza (9 803 osób), gdzie znajduje się tzw. miasteczko studenckie oraz w Dzielnicy I – Stare Miasto (4 201 osoby). Najniższą liczbę osób zameldowanych czasowo tak jak i w roku ubiegłym, zanotowano w Dzielnicy XVII – Wzgórza Krzesławickie (371 osób).

Tabela I.8. Ludność Krakowa na podstawie danych z ewidencji ludności w latach 2007-2010

	2007	2008	2009	2010
Ogółem, z tego:	749 810	736 269	745 844	744 327
kobiety	401 224	394 577	399 612	399 304
mężczyźni	348 586	341 692	346 232	345 023
Zameldowani na pobyt stały ogółem, z tego:	704 032	698 945	704 926	705 164
kobiety	378 183	375 467	379 017	379 296
mężczyźni	325 849	323 478	325 909	325 868
Zameldowani na pobyt czasowy ogółem, z tego:	45 778	37 324	40 918	39 163
kobiety	23 041	19 110	20 595	20 008
mężczyźni	22 737	18 214	20 323	19 155

Źródło: Wydział Informatyki UMK

Urząd Stanu Cywilnego przedstawia dane dotyczące wszystkich zdarzeń demograficznych mających miejsce na terenie Krakowa. Informacje na temat urodzeń, małżeństw i zgonów dotyczą również osób nie będących mieszkańcami Krakowa, a więc takich, które urodziły się, zmarły bądź zawierały małżeństwo w Krakowie. Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że opierając się tylko na danych, które posiada Urząd Stanu Cywilnego, nie można ocenić sytuacji demograficznej mieszkańców Krakowa. W 2010 roku sporządzono 16 927 aktów urodzeń (spadek o 68 aktów w porównaniu do roku ubiegłego), w tym 7 981 aktów dla dziewczynek. Spadła również liczba zgonów (o 3,2%), separacji (o 8,9%), rozwodów (o 11,2%) oraz małżeństw (o 7,9%). Zostało zawartych 2 491 ślubów konkordatowych oraz wydano 321 zaświadczeń o zdolności do zawarcia małżeństwa za granicą kraju. W 2010 roku do najpopularniejszych imion nadawanych dzieciom w Krakowie należały:

- imiona męskie: Jakub, Szymon, Filip, Michał, Kacper, Mateusz i Jan
- imiona żeńskie: Julia, Zuzanna, Aleksandra, Maja, Emilia, Natalia i Wiktoria

Tabela I.9. Ruch naturalny w oparciu o akty Urzędu Stanu Cywilnego w latach 2007-2010

	2007	2008	2009	2010
Liczba sporządzonych aktów urodzeń	14 174	15 968	16 995	16 927
Liczba sporządzonych aktów zgonów	9 678	9 579	9 684	9 374
Liczba sporządzonych aktów małżeństw	4 964	4 991	4 982	4 589
Liczba wyroków sądowych orzekających separację	94	86	90	82
Liczba wyroków sądowych orzekających rozwód	1 469	1 577	1 515	1 346

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego UMK

Podsumowanie

W 2010 roku:

- Kraków liczył 756 183 mieszkańców, co stanowiło wzrost o 1 183 osoby
- Przyrost naturalny był po raz kolejny dodatni i wynosił 1,04‰ (tj. 767 osób)
- Saldo migracji stałej po raz drugi z rzędu było dodatnie (0,56‰)
- Spadła liczba zawartych małżeństw (o 7,6%, tj. 334 małżeństwa) oraz liczba orzeczonych rozwodów (o 3,9%, tj. 64 rozwody)
- Pogłębiał się proces starzenia się mieszkańców Krakowa – udział osób w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej) wzrósł z 18,9% do 19,3%
- Współczynnik obciążenia ekonomicznego pozostał na niezmiennym poziomie – na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 52,4 osób w wieku nieprodukcyjnym (w 2008 roku – 51,5 osób)

